

CHRONICON CLAREVALLENSE

Ab anno Christi 1147 usque ad annum 1192 perductum. Auctore anonymo Clarevallensi monacho.

(Ex veteri codice ejusdem monasterii.)

81 Anno Domini 1147, beatus Bernardus abbas A Clarevallensis, in Alemannia crucem prædicavit, virtutes multas et magnas fecit, inter quas et mortuum illum resuscitavit, de quo habetur in libro Miraculorum domni Herberti.

Anno Domini 1148, beatus Malachias apud Claramvallem obiit.

Anno Domini 1153, beatus Bernardus obiit; abbas Robertus tribus annis et dimidio præfuit.

Anno Domini 1154, mortuus est rex Siciliae Rogerius, et judex Sardiniae Gunnarius Clarevallensis se reddidit.

Anno Domini 1155, florebat sanctus Milo Terwanensis, de quo sic habetur in Vita domni Norberti: **82** « In Norberto fides, in Bernardo charitas, in Milone Tarwanensi episcopo resplenduit humilitas. »

Anno Domini 1157, mortuo apud Claramvallem abbate Roberto, electus est abbas Fastraudus Camberonensis, de cujus vita et promotione miraculosa continetur in libro Miraculorum domni Herberti. Ejus primo anno mortuus est in Clarevalle abbas Berlo quondam Savigniensis, qui cum triginta abbatibus ad ordinem venit, et beato Bernardo se reddidit. Iste est qui juxta abbatem Robertum cum aliis personis requiescit.

Anno Domini 1159, coepit generale schisma inter papam Alexandrum et Octavianum, quod per annos fere decem et novem perduravit.

Anno Domini 1161, episcopus Lingonensis Godefridus, quondam prior Clarevallensis episcopatum dimisit, et Claramvallem est reversus, ad amplexus suæ Rachelis.

Anno Domini 1162, episcopus Belvacensis Henricus, frater regis et monachus Clarevallensis, factus est archiepiscopus Remensis, et abbas Clarevallensis dominus Fastraudus promotus est in abbatem Cistercii. Abbas quoque Igniaci dominus Gaufridus, promotus in abbatem Clarevallensis quadriennio circiter præfuit; et quia litteris erat optime institutus, opus insigne super Cantica canticorum fecit, et plures libros alios et sermones scripsit.

Anno Domini 1163. De tribus regibus, qualiter venerunt de Mediolano Coloniam, per archiepiscopum Renaldum, sub imperatore Friderico. Eodem **83** anno assignamus ea quæ referuntur in libro Miraculorum domni Herberti, de mortalitate quæ facta est in abbacia Grandissilvæ sub abbate Poncio.

Anno Domini 1164, obiit Parisius in præsentia papæ, sanctus abbas Fastraudus Cisterciensis. Et eodem anno mortuus est apud Claramvallem episcopus Godefridus quondam Lingonensis, vi Idus Novembris.

Anno Domini 1165, episcopus Alanus Antissiodorensis episcopatum dimisit, et apud Ripatorium reversus est, et frequenter morabatur apud Claramvallem, ubi postmodum obiit. Eodem anno abbas Clarevallensis dominus Gaufridus, videns contra se, sive juste, sive injuste quorundam odia concitata, abbatiam dimisit, et factus est abbas Clarevallensis vir nobilis et religiosus, Poncius Alvernensis, qui erat abbas in Grandissilva. Et iste quinque annis præfuit.

B Anno Domini 1166, fervebat procella schismatis inter falsum papam quem tuebatur imperator, et papam Alexandrum cui favebat noster ordo: unde contigit monachos nostri ordinis ab imperio, maxime vero a Burgundia expelli, et abbatias Franciæ dispertiri.

Anno Domini 1170 finiente, abbas Clarevallensis Poncius, factus est Claromontensis episcopus in Alvernia. Abbas quoque de Fossanova dominus Geraldus, in abbatem Clarevallensis est assumptus. Hic est de Alvernia oriundus. Quinquennio præfuit. Hujus Vitam habemus.

Anno Domini 1171 incipiente, beatus Thomas Cantuariensis martyrizatus est, et eodem anno sanctus Gundricus eremita requievit in Anglia, **C** cujus Vita habetur.

84 Anno Domini 1172, Gislebertus quondam abbas de Hoilanda in Anglia, qui fecit sermones super Cantica canticorum in modum beati Bernardi, apud Ripatorium obiit.

Anno Domini 1173, obiit sanctus Haymo Savigniensis monachus, cujus Vita apud Claramvallem habetur.

Anno Domini 1174, obiit sanctus Petrus Tharentasiensis archiepiscopus, anno xxiii sui pontificatus. Ejus Vitam scripsit dominus Gaufridus, abbas quondam Clarevallensis. Eodem anno facta est dedicatio ecclesiæ Clarevallensis, et canonizatio beati Bernardi, et elevatio ejus, ubi adfuit dominus **D** Wichardus Lugdunensis archiepiscopus, abbas quondam Pontiniaci. Et sequenti anno, in capitulo generali receperunt cantum beati Bernardi, et cantum de Trinitate.

Anno Domini 1175, decimo septimo Kalendas

Novembris, apud Igniacum martyrizatus est abbas **A** Geraldus Clarevallensis.

Anno Domini 1176, abbas Altæcumbæ domnus Henricus, in abbatem Clarevallensem promotus, quatuor circiter præfuit annis. Iste quam cito filius suus abbas domnus Geraldus de Fossanova factus fuit ante eum abbas Clarævallis, domnum Gaufridum quondam Clarevallensem abbatem, tunc contemplationi vacantem, in Fossanova præfecit. Et item quando ipse de Altacumba ad Claramvallem assumptus est, eundem abbatem Gaufridum ad Altacumbam loco sui promovere curavit.

Anno Domini 1178, mortuus est apud **85** Claramvallem venerabilis Gaufridus, episcopus Soranus in Sardinia, in dedicatione Clarævallis, et juxta Godefridum episcopum est sepultus : cum quibus **B** paulo post adjunctus est episcopus Antisiodorensis. Et hoc anno domnus Herbertus monachus Clarævallis, qui fuerat abbas de Moris, librum Miraculorum apud Claramvallem conscripsit. Unde si quando in eodem libro invenitur : « Ante tres annos, vel ante quatuor, vel ante septem annos contigit hoc vel illud, » debemus ab isto anno incipere, et ita superius ascendendo computare. Testimonium domni Gossuini monachi quondam Clarævallis qui apud Chinninum diu mansit, et in Burlencuria requievit. Hic ergo scripsit quemdam librum Miraculorum, ad abbatem Everbaci Gerardum, et in prologo suo ait : « Joannes prior Clarævallis, pulchrum volumen fecit componi, in quo miracula diversorum **C** et visiones, ad ædificationem legentium continebantur descripta. Præterea et domnus Herbertus, qui aliquando capellanus domni Henrici existit abbas, magnum satis diversarum visionum et miraculorum edidit volumen : qui postea Dei providentia Sardinia fuit archiepiscopus. » Hæc Gossuinus. Cum eodem vero Herberto quidam abbat monachus Clarævallis Ancherus, qui factus est Soranus episcopus, et post eundem Herbertum fuit archiepiscopus Turritanus. Apud Burlencuriam sepulta est hoc tempore virgo Christi Emelina, de qua domnus Gossuinus prædictus quædam miraretulit.

Anno Domini 1179, facta est reconciliatio inter papam Alexandrum et imperatorem Fridericum : **D** et idem papa concilium magnum tenuit Romæ in palatio **86** Lateranensi ; in quo concilio abbas Clarævallis domnus Henricus factus est Albanensis episcopus cardinalis. Et eodem anno rex Philippus Remis coronatus, xlv circiter annis regnavit. Electus est in abbatem Clarevallensem abbas Petrus Igniacensis monoculus, cujus Vitam habemus. Septem annis præfuisse invenitur.

Anno Domini 1180, apud Tresfontes, tempore visitationis quam faciebat abbas Petrus Clarevallensis, intrante Martio, contigit venerabilem virum abbatem Alardum a quodam hypoerita monacho interfici.

Anno Domini 1181, apud Claramvallem mortuus

est venerabilis Eskilus Danorum archiepiscopus, sumpto habitu ordinis : qui diu manserat in Claramvalle, et sibi substituerat archiepiscopum in Dacia, Absalonem nomine. Albanensis autem episcopus Henricus, missus in Burgundiam legatus, duos archiepiscopos, Lugdunensem et Narbonensem, deposuit : castrum hæreticorum quod Vallis dicitur, per miraculum cepit : apud Cistercium generali capitulo præfuit, et anno sequenti ad curiam revertitur tempore papæ Lucii.

Anno Domini 1182, a Claramvalle missus est conventus, ad fundandam abbatiam de Bocca, in Hungaria.

Anno Domini 1183. Usque ad hæc tempora vivebat sanctus Hugo abbas Bonævallis. Iste est qui mulierem inferratam primo ab acibus ferreis liberavit ; quam postea sanctus Petrus Tharentasiensis a sudibus, id est brochis ligneis de brachio ejus exeuntibus, perfecte sanavit. Aliud miraculum eidem sancto Hugoni **87** assignatur, et in libro domni Herberti continetur ; de Cursore, qui post mortem ei peccata sua plorando confessus est. Reliqua de vita ejusdem sancti, domne prior, si habere volueritis, colloquium, Deo dante, noliscum habebitis.

Anno Domini 1184. In domo monialium, sita juxta Burlencuriam, sub providentia ejusdem domus, floruit hoc tempore in maxima opinione, quædam virgo Christi Ascelina, ejusdem loci priorissa : de cujus vita excellentissima breviter hic aliqua **C** occurrunt inserenda ex narratione domni Gossuini satis proluxa. Mater hujus Ascelinæ beati Bernardi et episcopi Godefridi fuit consanguinea, de villa juxta Firmitatem super Albam procreata. Cum esset annorum circiter xxx, sub potestate viri constituta, Dominum rogavit ut ab ea tollere dignaretur quidquid salutis suæ obsistere videbatur. Et mortuo viro suo, cum filia quinquenni sæculum reliquit, submittens se consilio beati Bernardi. Hæc de matre. Ascelina vero puella adhuc quinquennis, in secretiori loco extensis ad cælum manibus, levans oculos Dominum rogavit ut virginitatem sibi traditam deinceps conservare dignetur : quod in magna tunc fuit admiratione. Item. Dum mater prægnans esset, a quodam viro qui visus est in habitu candido, audivit quod filiam gestaret quæ magni apud Deum futura esset meriti. Et sancta Glodesindis Metensis apparuit matri et dixit : « Filia, ait, tua mihi procul dubio comparata, æquabitur in meritis, » etc. Abbatia Burlencuriæ Cisterciensem ordinem recepit ; et mater cum filia, de licentia sancti Bernardi, in abbatiam monialium de Polengeio transierunt. Cunctas **88** ibi sorores Ascelina suo illustravit exemplo. Abbatissa loci erat filia fratris beati Bernardi, etc.

Anno Domini 1186, mortuus est apud Claramvallem vir reverentissimus, abbas Petrus monoculus ; cujus Vitam, domne prior, credo vos habere, et idcirco de eo breviter pertranseo. Et abbas Albæripæ

Garnerius, in abbatem Clarevallensem promotus, a sex annis præfuisse dignoscitur.

Anno Domini 1187, terra Hierosolymitana fuit perdita.

Anno Domini 1187, dominus Henricus Albanensis episcopus, a papa Gregorio VIII constitutus legatus, cum diligentia omnimoda officium sibi injunctum peragebat. Et primo quidem, secundum mandatum sibi datum, instituit ut, a præsentis anno in quinquennium, per omnes sextas ferias esset fidelium populus in cibo quadragesimali; et ut feria quarta, et Sabbato omnes incolumes abstinerent a carnibus. Dominus vero papa, sibi et fratribus suis cardinalibus, et famulis, etiam secunda feria per eosdem annos usum carniū interdixit. Venit autem dictus legatus (post colloquium regis et imperatoris quod fuit apud Yvodium) exinde Moguntiam, ubi cruce signatus est imperator, cum LXVIII magnis principibus. Inde venit Leodium, ubi Radulfum episcopum cruce signavit; et clericos LXVI, qui præbendas suas in manu sua resignaverant, ita de una ecclesia ad aliam commutavit per suam providentiam, ut et Simoniam evaderent, et præbendas non amitterent. Et hoc anno assignantur ea, quæ in parva historia Walliæ continentur, de archiepiscopo Cantuariensi Balduino, 89 qui fuit de ordine Cisterciensi, et de legatione ejus.

Inter hæc autem, et ista, Albanensis episcopus, dominus cardinalis Henricus, quemdam tractatum

ad suos Clarevallenses edidit. Laborabat autem pro pace inter regem Franciæ et regem Angliæ, inter comitem Philippum Flandrensem et Ecclesiam Atrebatensem. Et ista lucerna talis exstinguitur apud Atrebatum Kalendis Januarii. Cujus corpus Claramvallem cum gloria relatum, tumulatum est in medio duorum sanctorum, retro majus altare, inter sanctum videlicet Malachiam, et sanctum Bernardum.

Anno Domini 1190, contigit insigne miraculum, de imagine gloriosæ virginis Mariæ, et imagine infantuli Filii sui; quam invenies in fine Miraculorum libri Clarevallensis, de Armario psalteriorum.

Anno Domini 1191, in partibus transmarinis civitas Acra recuperata est a Christianis. Inter alios principes, qui ante Acram mortui sunt, mortuus est etiam nobilis comes Flandriæ Philippus; cujus ossa Claramvallem relata, posita sunt decenter in lapideo sarcophago, in propria ipsius capella.

Anno Domini 1192, canonizatio beati Malachiæ. Lingonensis episcopus Manasses a partibus transmarinis cum rege Franciæ reversus, eodem anno moritur, et apud Claramvallem sepelitur. Et abbas Clarevallis Garnerius in episcopum Lingonensem eligitur. Apud Coloniam hoc tempore mortuus est, reverendus et religiosissimus presbyter Everardus; de cujus vita et obitu, et de locorum transitu animæ ejus post mortem, ipse qui hæc vidit in spiritu, dominus Gossuinus multa retulit.

ILLUSTRIMUM ALIQUOT VIRORUM EPITAPHIA.

(Ex ms. codice monasterii Caritatis diocesis Bisontinæ, ordinis Cisterciensis.)

90 *Epitaphium Ludovici Francorum regis, compositum a magistro Stephano, abbate Sanctæ Genovefæ Parisiensis.*

(Hoc Epitaphium Ludovici, ut dicitur, VII, seu Junioris, refertur a Duchesnio tomo IV Rerum Francicarum, pag. 444, sed absque auctoris nomine.)

Transit in hæredem pius ille prior Ludovicus,

Nomine, sede, fide, nec pietate minus.

Servula, tristis, inops aliquo sub rege. sub isto

Floruit Ecclesia, libera, læta, potens.

C Rex humilis, rex pacificus, David, et Salomonem
Prætulit exemplo, seque suosque regens.

Quantum conjugii permisit copula, castus,

Quantum justitiæ regula, mitis erat.

Jejunans, vigilans, orans, devotus ad omnes

Divini cultus, obsequique modos.

Lingua preces vivas, lacrymas pia palpebra fudit,

Pauperibus solidos officiosa manus.

His meritis rapuit cælum violentia sancti

Raptus et a cælo te tibi terra refert.

91 *Versus magistri Symonis, cognomento Capra aurea, canonici Sancti Victoris Parisiensis summi et celerrimi versificatoris, quos composuit precibus comitis Henrici.*

I.

Epitaphium sancti Bernardi abbatis Clarevallis.

(Hoc Epitaphium editum est cum operibus sancti Bernardi, tacito nomine auctoris.)

Ecce latet Clarevallis clarissimus abbas,

Qui summis summus, qui sibi parvus erat.

Religionis apex, lux mundi, laus monachorum,

Vox Verbi, pacis sanctio, juris amor.

Instructus, velox; sublimis, panper, abundans,

Artibus, ingenio, sanguine, veste, bonis.